

Dalibor Štrunc: Učím a učím se

12 V pěti se to lépe táhne

16 Pokud nefunguje rodina, nemůže fungovat ani společnost

26 Kamarádství na život a na smrt

Dalibor Štrunc:

Učím a učím se

Pokud hodně dávám, vrací se mi víc, pokud chápu, jsem chápán, pokud naslouchám, bývám vyslyšen.

Není to tak dávno, kdy jsem zažila jeden z těch koncertů, co člověka doslova chytí za srdce a odnese někam do vlastního nitra, do oceánu vzpomínek a hlubokých emocí. Moravský komorní orchestr skvostně doprovázel mladou, krásnou a talentovanou cimbalistku. Premiéru měla skladba „Malované na cimbál“, kterou napsal Dalibor Štrunc, člověk s cimbálem propojený tělem i duší. Seděl tehdy v hledišti a soustředěně sledoval výkon své žáčky Barborky. Už tenkrát mne napadlo, že bych ráda věděla, jaký prožívá v tu chvíli pocit. Učitel, jehož žák vystupuje na pódiu, skladatel, který právě stvořil nové dílo, muzikant, který hudbu miluje a pro hudbu žije. A tak stoupám po starém schodišti konzervatoře a vdechuji atmosféru plnou útržků hudby. Mířím do cimbálové třídy, kde proti sobě sedí učitel i žáčka, každý u jednoho cimbálu. Celá místnost je prosycena neuvěřitelně vlídnou, jiskrnou a milou atmosférou. A já se mohu ptát.

Co se vám tehdy honilo během koncertu hlavou?

DALIBOR: Bylo toho hodně. Jednak jsem v duchu opečovával Barunku, aby dovedla svůj výkon do zdárného konce, aby se jí neszazovaly ruce tím, že je to premiéra, že hraje skladbu svého kantora, i tím, že koncert nahrával Český rozhlas. Těch „tížidel“ pro nás oba byla celá řada, zároveň jsem však byl pyšný na to, jak studenti i ona skvěle hrají, a koneckonců i na samotnou skladbu. Je to povznášející pocit, když poprvé slyšíte něco, co vám dalo velké úsilí i kus veliké radosti. Nevěděl jsem samozřejmě, jak to dopadne a jak to lidé přijmou. V oblasti vážné hudby to byl můj první výraznější počin. Nakonec to bylo jedno velké potěšení. Ten večer byl odměnou za moji pedagogickou i autorskou činnost zároveň. Barča byla pro mne v tomto případě velkou inspirací a spouštěčem stavidla, které muzikant potřebuje otevřít, aby něco takového stvořil a dotáhl do konce.

Jaké to je hrát skladbu, kterou složil váš pan profesor, a zároveň vědět, že poslouchá v hledišti?

BARBORA: Pokud bych si měla vybrat jediného člověka, kterého bych v tom sále chtěla, byl by to právě pan profesor. Je to jeho skladba, pracovali jsme na ní spolu, propojili jsme své myšlenky a srdce, abychom ji dotáhli k dokonalosti. Je to krásný pocit, když vím, že tam sedí a že ode mne ani nečeká absolutní bezchybnost. Samozřejmě, že si oba vždy přejeme, aby se to povedlo. Ale vím, že ty společné hodiny práce nám nikdo nevezme, ať už se to více podaří dnes, nebo jindy. Ve chvíli, kdy člověk cokoliv tvoří, by to neměl dělat pro dílo samotné, ale pro pocity, které z něj plynou.

Cimbál má zvláštní fluidum

U cimbálu zřejmě platí víc než u jakéhokoliv jiného nástroje předávání „z otce na syna“, velká inspirace z vlastní rodiny. Jak to bylo u vás? Vycházejí všichni vaši žáci z rodin, kde cimbál už dávno byl?

DALIBOR: Je nesmírně důležité, v jakém prostředí člověk vyrůstá. Formuje ho totiž, ať chce nebo ne. Já jsem měl velké štěstí, že jsem se narodil do rodiny zanícených folkloristů. Maminka byla zpěvačka a tatínek dlouholetý primáš rožnovského souboru Radhošť. Lidovou písničku jsem tedy sál od stejného momentu jako mateřské mléko. Rodiče mne brali na svá vystoupení, zpívalo a hrálo se doma, v autě a při jakémkoliv rodinné oslavě. To je přesně ten vklad, který do sebe člověk dostává, aniž by o tom věděl. Myslím,

že díky tomu je lidová hudba mým nejsilnějším inspiračním pramenem. Můj přístup k cimbálu byl trochu komplikovanější. U nás doma se totiž dědily housle. Starší bratr hrál na housle a já jsem vnímal tak trochu bolestivé lekce, kterými u otce procházel. Bolestivé hlavně v tom smyslu, že housle zpočátku neznějí moc příjemně. Už v šesti letech ve mně bujela vzpurná myšlenka, že já na housle hrát nebudu. Rodiče mi dali na výběr a já jsem si s jasným přesvědčením vybral cimbál. Líbil se mi, přitahoval mě.

U mých žáků tohle není úplně pravidlem. Někteří vyrůstali ve velmi hudebním prostředí, ale jsou také případy, kdy si děti ten nástroj vybraly úplně samy, nezávisle na tom, že by se inspirovaly u rodičů. Cimbál má zvláštní fluidum, specifickou barvu, nespočetné výrazové možnosti. Pokud vás jednou vtáhne do svého kouzelného světa, není cesty zpět.

BARBORA: Já jsem začínala jako klavíristka. Hrála jsem také na flétničku v cimbálové muzice. Jednou mi pan ředitel František Říha, který cimbálovku vedl, navrhl, zda nechci začít chodit na hodiny cimbálu do nově otevřené třídy ve Veselí nad Moravou. Tehdy odcházela cimbalistka z muziky a bylo potřeba ji nahradit. Řekla jsem si, proč ne? Bylo mi tehdy dvanáct. Nepocházím z typicky muzikantské rodiny, maminka a dědeček sice prošli hudební školou, ale to bylo vše.

Všechno souvisí se vším

Jak se stane, že se z aktivního a úspěšného hráče stane pedagog?

DALIBOR: Jako kluk a student této své alma mater jsem si přál hrát v BROLNu a v Javorech,

Vše má svůj čas, a když člověk dělá věci poctivě, tak se mu to vždycky nakonec vrátí.

Dalibor Štrunc (48)

je jedním z nejžádanějších českých cimbalistů, působí také jako hudební skladatel, textař, zpěvák a pedagog. Svou koncertní činnost kombinuje s pestrou studiovou prací, od roku 2000 vyučuje hru na cimbál na brněnské konzervatoři. Věnuje se interpretaci nejen lidové, ale i vážné hudby, pravidelně nahrává filmovou a televizní hudbu. Jeho cimbál zní v několika desítkách zahraničních i českých filmů a inscenací. Po návratu do Brna v roce 1992 střídá angažmá v několika souborech současně: v Javorech Hany a Petra Ulrychových, BROLNu a vlastním uskupení Cimbal Classic. Spolupracuje s řadou špičkových hudebních těles, mj. také s Filharmonii Brno. Jako interpret je výrazným a osobitým představitelem moravské cimbálové tradice, na první poslech se odlišující od dalších středoevropských cimbalistů. Jeho prokázaná hráčská zdatnost inspirovala i několik současných skladatelů vážné hudby, kteří mu věnovali některá svá díla.

případně zahrát si s filharmonii či jinými uskupeními, natáčet hudební nosiče nebo hrát na velkých scénách. To všechno se mi měrou vrchovatou splnilo, ale že jednou budu učit na konzervatoři, že mě to bude nesmírně bavit a naplňovat, na to bych nevsadil ani zlámanou grešli. Říkám tomu s oblibou aristokratický koníček a jsem tam rád. Mám kolem sebe mladé lidi a s nimi se v čase vracím zpátky. Nejen profesně, ale i lidsky. Poznal jsem, že všechno souvisí se vším. Pokud hodně dávám, vrací se mi víc, pokud chápu, jsem chápán, pokud naslouchám, bývám vyslyšen. Učím a učím se. Vracím, co jsem se dostal a dlužím. Možná i předávám to, co jsem nestihl či neuměl dát vlastním dětem. Je to posláním bez velkého potlesku a tučných odměn, ovšem s o to větším smyslem. To, že mám všechny své žáky a práci s nimi upřímně rád, je pocit k nezaplacení.

Studentům konzervatoře je víc než 15 let.

Znamená to, že už zřejmě mají za sebou „kritické období“, kdy chtěli s hraním na nástroj z nějakého důvodu skončit. Má tohle období každé dítě, které se učí na něco hrát, byť je talentované? Měl jste ho i vy? Jak ho lze zvládnout?

DALIBOR: Tímto obdobím si asi projde úplně každý. V raném dětství mají děti své sny a přání a říká se, že pokud má člověk sen, má také potenciál ho uskutečnit. Věřím tomu, protože já jsem si už v šesti letech přál být zpěvákem a ze svého záměru dělat muziku jsem vlastně nikdy neustoupil. Velmi pak záleží na tom, jakého pedagoga dítě potká. Na jeho přístup, empatii, citu a schopnosti rozpoznat talent a další předpoklady. V začátcích jsem měl štěstí na milou a kultivovanou paní učitelku, která, přestože jsem byl rošťák par excellence, se mnou uměla pracovat s trpělivostí a láskou. Jenže pak musela odcestovat do zahraničí a objevil se pan učitel, se kterým jsem si naopak vůbec nesešel, který pro moji chlapeckou duši neměl pochopení. Celé čtyři roky jsme vedle sebe žili jenom z donucení. Do hudebky jsem tenkrát chodil jen proto, že to chtěli rodiče.

Naštěstí přišly události, které většinou rozhodují o nasměrování člověka k jakémukoliv koníčku, zálibě, potažmo profesi. Začal jsem poslouchat muziku, která mě bavila, a na rok se v pravou chvíli vrátila moje paní učitelka a připravila mě na přijímací zkoušky na konzervatoř. Nevěřím na náhody, myslím, že vše je někde napsáno, a tohle byl jeden z takových „osudových“ momentů. U svých studentů pozoruji drobné krize, které ale spíš souvisejí s dospíváním a s různými životní-

mi situacemi, nejsou to krize vyložené hráčské. Někdy se na chvíli přestane dařit. Žák si přestane věřit, vidí, že spolužáci postupují rychleji, a může mít pocit, že je něco špatně. Snažím se je vždy uklidnit, vše má svůj čas, a když člověk dělá věci poctivě, tak se mu to vždycky nakonec vrátí.

BARBORA: Já jsem měla takové krizové období ve třinácti čtrnácti, hned na začátku hraní na cimbál. Po dvou letech etud a stupnic a různých povinných cvičení jsem si řekla, že to vůbec není to, co bych chtěla dělat. Já jsem si chtěla umět něco zahrát. Mamince jsem oznámila, že už na cimbál nebudu chodit. Měla jsem však velmi vřelý a přátelský vztah s paní učitelkou Múčkovou. Maminka byla výborný psycholog, protože mi tehdy řekla, že to půjdu paní učitelce oznámit sama. Když jsem přišla do hodiny, promítlo se mi v hlavě celé to dvouleté úsilí, uvědomila jsem si, že to vlastně nebylo tak špatné a že bych jen měla paní učitelce říct, kam bych to své úsilí chtěla směřovat. Nakonec jsme si spolu sedly a o všem jsme si popovídaly. Paní učitelka se pak vždy snažila, abychom společně vybraly to, co mi nejvíce sedne, co se mi bude líbit. Ta volnost pro mne byla důležitá.

Funguje klima důvěry

Osobnost učitele a způsob jeho práce mají na studenty zásadní vliv. Co se vám nejvíce osvědčuje?

DALIBOR: Svým žákům se snažím rozumět, vžít se do jejich pocitů, vzpomenout si na to, co pro

mne bylo tenkrát, když jsem byl v jejich věku, důležité. Přistupuji k nim jako k lidem, kteří tady a teď žijí nějaký život a já ho žiju s nimi. Té profesní stránce dávám tak půlku, protože si myslím, že pokud bychom spolu nekomunikovali a nepoznali se, tak by stejně něco drhlo. Muzika je o uvolněnosti, o přirozenosti, o tom, že když se člověk v nějaké situaci cítí dobře, tak ta radost z něj jde ven, dokáže ji rozdat, a to přesně je potřeba. Máme tedy spíš kamarádský vztah, který cíleně budují. Ne proto, abych si žáky získal na svoji stranu, ale proto, že i já se v tom procesu chci cítit přirozeně. Klima důvěry funguje víc než nějaká přísnost, než dril, než jenom věčné debaty o muzice. Na škole tohoto typu a vlastně nejen tady by se člověk měl rozvíjet i po jiných stránkách. Muzikantská osobnost vyžaduje, aby se v ní pěstoval cit, harmonie, láska. Pokud má být muzika pravdivá, je potřeba všechny tyto věci rozvíjet.

Čím vám váš učitel nejvíc pomáhá překonávat nesnáze a získávat novou chuť do hraní?

BARBORA: Je to přesně tím způsobem, jakým vyučuje. Má k nám přátelský, otevřený vztah. Konzervatoř rozvíjí mimo jiné i moji duši a základní přirozené lidské vlastnosti. Pan profesor mi je ukazuje, otvírá, vede mé cestičky a dělá to vlastně nenápadně. Tím, že se otvírá sama sobě, otvírá se vlastně hudbě a to mi dává novou chuť hrát. Objevuji v sobě prameny, po kterých se pak svezu a už jsem v řece a plavu. Je to moc krásné a přirozené. Druhou věcí je absolutní důvěra a pochopení pro nezdar. Pan profesor mě učí vnímat, že vše je tak, jak má být, a že i nezdar je další cesta k úspěchu.

Dnes mají mladí lidé neomezený přístup k nahrávkám různé kvality. Jak jim pomáháte se v tom vyznat a rozpoznat správný směr?

DALIBOR: To je hodně důležitá otázka, protože každá mince má dvě strany. Dnes skutečně existuje obrovské množství informací, které jsou volně k dispozici. Jezdím po soutěžích a vidím, jak hrají i menší děti v cimbálových muzikách. Zdá se mi, že se díky napodobování „vzorů“ trochu ztrácí osobnost jednotlivých hráčů. V něčem se zhlédnou a tím pádem nezačnou hledat svůj vlastní zdroj, na který by se měli napojit, aby dokázali dát výpověď své muzikantské duše.

BARBORA: Většinou se mezi sebou známe, předáváme si různé informace, doporučujeme si nahrávky. Vedli mne vždy i učitelé, ukazují, kdo je nejlepší v jednotlivých stylech hry. Nechám

se inspirovat, ale mnohem víc se snažím hledat sama sebe.

Jedním z témat tohoto vydání AGE je „Nevyhazuj staré pro nové“, jak se na toto tvrzení díváte?

DALIBOR: Obecně je potřeba mít na paměti, že všechno nové bude jednou staré, a tak si vážme všech svých přítomných okamžiků. Ony určují, co z našich životů bude k zahoezení.

V našem časopise zanedlouho vyhlásíme druhý ročník literárně-výtvarné soutěže pro děti Srdce s láskou darované. Děti budou opět společně vyrábět srdce a přemýšlet, komu je dát. Komu byste ho darovali vy?

DALIBOR: Nezávisle na sobě nás s Barčou napadlo, že bychom to srdce dali všem učitelům, kteří tím srdcem skutečně učí, a všem těm žákům, kteří ještě nepotkali v životě někoho, kdo to jejich srdce někam povede.

Za všechny děkujeme a přejeme vám ještě hodně krásných hudebních zážitků.

Text a foto: Vlasta Piskačová

Barbora Jagošová (23) je výraznou představitelkou mladé nastupující generace moravských cimbalistů, kteří mají talent, chuť i všechny další předpoklady emancipovat cimbál na úroveň nástrojů s daleko bohatším historickým uplatněním. Souběžně se studiem na brněnské konzervatoři začala studovat i bohemistiku na Masarykově univerzitě. Je členkou a sólistkou nadžánrové brněnské kapely Cimballica. Jako citlivá interpretka soudobé hudby se věnuje propagaci cimbálu i v samostatné koncertní činnosti po celé České republice i na Slovensku a uvádí v život skladby zejména současných moravských autorů.

SLUNOHRANÍ

AGE je opět jako mediální partner u toho

Šestý ročník Novoměstského Slunohraní přinese letos kromě hudebních workshopů zaměřených na komorní hudbu sérii tří koncertů pod širým nebem. Na nádvoří Horácké galerie v Novém Městě na Moravě zazní 8. 7. podmanivý hlas jazzové zpěvačky Melanie Scholtz, 9. 7. se mohou posluchači těšit na osobité vystoupení houslistky a zpěvačky Ivy Bittové. Slavnostní závěrečný koncert otevře 10. 7. Janáčkovo kvarteto, které ve spolupráci s Bohuslavem Matouškem zahraje Dvořákův Smyčcový kvintet Es dur. Druhá polovina koncertu bude patřit Letnímu orchestru. Ten bude tradičně složen ze všech účastníků smyčcových workshopů. Kromě skladeb Antonia Vivaldiho přednese pod taktovkou Richarda Kružika také koncertní fantazii pro cimbál a orchestr „Malované na cimbál“ Dalibora Štrunce. Na cimbál bude hrát Barbora Jagošová.

www.slunohrani.cz